

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל
שניאורסאהן

מליובאוויטש

אחו"ק

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק ז
(תרגום הפשוט)

יוצא לאור על ידי
"מכון לוי יצחק"
כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות ושמונים ואחת לבריאה
הי' תהא 'שנת פלאות אראנו

לזכרון

הו"ח אי"א נו"מ ובעל מדות ישראל ארי' ליב
אחיו של הו"ח אי"א נו"מ ובעל מדות דובער הי"ד

בניו של כ"ק הרה"ג והרה"ח ומקובל

רב פעלים לתורה ולמצות

ורבים השיב מעון לוי יצחק

דור רביעי לכ"ק אדמו"ר הצמח צדק

נפטר י"ג אייר ה'תשי"ב

ת' נ' צ' ב' ה'

אחיו של כ"ק אדמו"ר מלך המשיח

For this and other books on Moshiach & Geulah, go to:

<http://www.torah4blind.org>

TO DEDICATE AN ISSUE IN HONOR OF A LOVED ONE, CALL (323) 934-7095

הכתובת להשיג השיחות באינטרנט:
<http://www.torah4blind.org>

א. "ובשנה החמישית... להוסיף לכם תבואתו"

לגבי השכר על אי אכילת פירות בשלוש שנות הערלה הראשונות, ועל הבאת הפירות בשנה הרביעית¹ לאכילתם בירושלים, אומרת התורה²: "ובשנה החמישית... להוסיף (עם האות ל' בתחילתה) לכם תבואתו" – שהתכלית והכוונה של מצוות אלו היא התוספת בתבואה שתצמח בשנה החמישית³. מכך מובן, בפנימיות הענינים⁴, שהפירות

(1) ראה תו"כ ורש"י כאן: הרי ארבעה שנים כו'.
 (2) פרשתנו יט, כה.
 (3) ועפ"ז יובן מ"ש רש"י "המצוה הזאת שתשמרו תהי' להוסיף לכם תבואתו, שבשכרה אני מברך כו" דלכאורה ה' מספיק שיכתוב "שבשכר המצוה הזאת אני מברך לכם פירות הנטיעות"**, ומהי האריכות שכתב "המצוה הזאת .. תבואתו" – כי בזה מפרש הלשון "להוסיף גו'", "המצוה הזאת תהי' להוסיף כו'".
 ועפ"ז יובן גם המשך דברי רש"י ה' ר"ע אומר דברה תורה כנגד יצה"ר כו' – דלכאורה: הרי בכו"כ מצות פירש הכתוב שכתב, ומהי ההוכחה דבמצוה זו יש חידוש אשר "דברה תורה כנגד יצה"ר" – כי בזה מפרש שהטעם לזה שהתורה חידשה כאן (התירה) ששמירת מצוה זו תהי' בכדי לקבל פרס, כ"כ** "דברה תורה כנגד יצה"ר שלא יאמר כו'". וראה בארוכה לקו"ש ח"ב ע' 108 ואילך.
 (4) משא"כ בדרך הפשט – ראה הערה הקודמת.

(* שיש לפרשו תהי' שמירתכם (ולא – תהי' המצוה).
 (** שבזה מחדש, שההוספה תהי' גם לאחר שישנם כבר פירות הנטיעות (וע"ד המובאר בלקו"ש [המתורגם] ח"ה ע' 124 ואילך). בפרש"י (כו, יב) ד"ה מאה שנים). והוכחת רש"י לזה היא, ממש"ו. "להוסיף לכם תבואתו" לאחר "ובשנה החמישית תאכלו את פרי" (וראה ראב"ע כאן) – שמזה מוכח, שהברכה "להוסיף גו'" היא ב"פרי" (ועפ"ז יומתק גם לשון רש"י "פירות הנטיעות" – אף שבכתוב נאמר "תבואתו" – כי הברכה "להוסיף" היא ב"פרי").
 (***) ועפ"ז יומתק הלשון "דברה תורה כנגד יצה"ר". שמורה אשר מתיירץ איזה ענין בכדי שלא יבוא לידי ענין חמור יותר (וראה קידושין כא, טע"ב. רש"י תצא כא, יא). כי באם לא יתירו לו שישמרו את המצוה בשביל להוסיף – לא יקימו.

של השנה החמישית אינם בדרגה נעלית יותר רק לעומת הפירות של שלוש שנות הערלה, האסורים באכילה (אשר חיותם היא משלוש הקליפות הטמאות לגמרי⁵, ככל הדברים האסורים), אלא אף לעומת הפירות של השנה הרביעית, למרות שהם מותרים באכילה, ואף יותר מכך – הם "קדש הילולים להו'". ומפני מעלה זו של פירות השנה החמישית, הרי התכלית של המצוה "ובשנה הרביעית...²" היא: "ובשנה החמישית...".

כפי שמסביר אדמו"ר הוקן בספרו "לקוטי תורה"⁶, שהפירות של שלוש השנים הראשונות הם כנגד שלושת העולמות בריאה יצירה עשיה, אשר מהם אפשרית יניקה והענקת חיות לשלוש הקליפות הטמאות⁷; הפירות של "בשנה הרביעית" – כנגד עולם האצילות, (אשר ארבעה עולמות אלו, אצילות בריאה יצירה עשיה, הם כנגד ארבע האותיות של שם הוי"ו⁸; והענין של "ובשנה החמישית... להוסיף לכם תבואתו" – הוא "תוספת האור הנמשך מקוצו של יו"ד דשם הוי"ו", הנעלה אף מהאות יו"ד. וכדבריו ב"לקוטי תורה"⁶: "והוא בחינת הכתר".

יש להבין: כיצד ייתכן, שאת הפירות של השנה הרביעית חייבים לאכול רק בירושלים, והם "קדש הילולים להו'". ואילו הפירות של

(5) תניא רפ"ז. וראה לקו"ת פרשתנו כט, ג (וראה לקמן בפנים) – מפרסד שער כד בסופו: שלש שנים יהי' לכם כו' זהו כנגד ג' קליפות הטמאות.
 (6) שם ל, ד.
 (7) כי מצד זה שהם כנגד ג' עולמות ב"ע (ובענין הספירות – בחי' נה"י [לקו"ת שם]) – אין טעם שיהיו אסורים.
 ועפ"ז מקשר בלקו"ת שם (כט, ג ואילך) מ"ש הרמ"ז (לוח"א צו, סע"ב) שבג' שנים הראשונות מקבלת המלכות מבחי' נה"י (ובענין העולמות ג' עולמות ב"ע) עם פירוש הפרסד לעיל הערה 5.
 (8) לקו"ת מסעי צה, א. וש"ג. וראה לקו"ש [המתורגם] ח"ז ע' 123.

לזכות

- הו"ח ר' שמואל דוד הכהן שיחי' כהן,
- לרגל יום ההולדת שלו לאויש"ט, ביום ט"ו ניסן - יום א' דחה"פ
- הרה"ת ר' ברוך דובער שיחי' סטראל,
- לרגל יום ההולדת שלו לאויש"ט, ביום ט"ו ניסן - יום א' דחה"פ
- הרה"ת ר' מרדכי אברהם הכהן שיחי' כ"ץ,
- לרגל יום ההולדת שלו לאויש"ט, ביום טו"ב ניסן - יום א' דחול המועד פסח
- הרה"ת ר' נתנאל אליהו שיחי' אבוקסיס,
- לרגל יום ההולדת שלו לאויש"ט, ביום טו"ב ניסן - יום א' דחול המועד פסח
- הרה"ח הרה"ת ר' יצחק הכהן שיחי' ארנאלד,
- לרגל יום ההולדת שלו לאויש"ט, ביום כ"ב ניסן - אחש"פ
- הו"ח ר' איסר שיחי' גאלדשטיין,
- לרגל יום ההולדת שלו לאויש"ט, ביום כ"ב ניסן - אחש"פ
- הרה"ת ר' יוסף שיחי' וואלאוויק,
- לרגל יום ההולדת שלו לאויש"ט, ביום כ"ה ניסן
- הו"ח ר' אבישי שיחי' הררי,
- לרגל יום ההולדת שלו לאויש"ט, ביום כ"ו ניסן
- הו"ח ר' חיים אלי' שיחי' קרייטענבערג,
- לרגל יום ההולדת שלו לאויש"ט, ביום כ"ו ניסן
- הרה"ת ר' ראובן אליעזר שיחי' נתנסון,
- לרגל יום ההולדת שלו לאויש"ט, ביום ש"ק פ' שמיני, כ"ח ניסן
- הו"ח ר' אפרים שיחי' ליזעק,
- לרגל יום ההולדת שלו לאויש"ט, ביום כ"ט ניסן
- הרה"ת ר' מנחם מענדל שיחי' גאלדמאן,
- לרגל יום ההולדת שלו לאויש"ט, ביום בדר"ח אייר - א' אייר
- לאריכות ימים ושנים טובות עד ביאת גואל צדק
- ומתוך בריאות הנכונה ולשנת ברכה והצלחה בגו"ר

*

נדפס ע"י ידידיהם

הרה"ת ר' יוסף יצחק הלוי זוגנתו מרת גיטל רחל שיחיו שגלוב

טובות ומרגליות, ע"י ברכתו של הקב"ה [בדוגמת "הנשואם הביאו את אבני השהם ואת אבני המילואים לאפוד ולחושן"⁷ (עבור בגדי הכהונה), שהעננים הביאום⁸], והכוונה בזה היא – שמנצלים זאת לקישוטי כלה, להוסיף בצדקה, כנ"ל].

המסקנא מהאמור לעיל בנוגע לפועל:

הגאולה באה דוקא ע"י העבודה בגלות, לגלות את אלופו של עולם ב"גולה", כך שדור זה, הדור האחרון של הגלות, יהי הדור הראשון של הגאולה.

והקב"ה עוזר שרואים במאורעות האחרונים בעולם איך העולם בעצמו מסייע ומוביל לגאולה.

ופירוש הדבר בפשטות הוא – כנ"ל – שכאו"א מישראל צריך להוסיף ב"מעשינו ועבודתינו" בכלל שמביאים את הגאולה, כולל ובמיוחד – כמדובר בהתוועדות שלפנ"ז – בלימוד התורה בעניני גאולה, בתושב"כ (ש"כל"ה הספרים מלאים בדבר זה"), ותושבע"פ, משנה וגמרא ומדרשים וכו'.

להביא את 770 הביתה!

כל מי שהיה ב-770 אי פעם, זוכר בודאי את שלל הקובצים והעלונים המחולקים בכל ליל שבת קודש כעת ניתן להשיג את חלקם ברשת האינטרנט, אצלך בבית! האתר מנוהל ע"י הרה"ת ר' יוסף-יצחק הלוי שגלוב וכתובתו: <http://www.moshiach.net/blind> יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

השנה החמישית – שמעלתם גבוהה יותר מפירות השנה הרביעית – אין בהם כלל קדושה, ומותר לאוכלם בכל מקום, ואפילו בטומאה?

ב. פרנסתו של הקדוש-ברוך הוא מהי

כדי להבין זאת יש להקדים ולציין את הסיפור אודות הבעל-שם-טוב, אשר סיפר הרבי במאמר דיבור המתחיל "ואתה קדוש יושב תהלות ישראל"⁹. וכך נאמר שם (בתרגום הפשי):

בתקופה שבה היה הבעל-שם-טוב הקדוש עדיין נסתר, והיה נודד מעיר לעיר ומכפר לכפר, היתה אחת מהנהגותיו הקדושות לשאול כל יהודי, אנשים ונשים, מבוגרים וצעירים, לגבי מצבם בבריאות... בפרנסה, והיה מרוצה ביותר לשמוע את תשובותיהם מלאות האמונה שנהגו להשיב לו היהודים – אנשים נשים וילדים – בביטויים שונים של בטחון בה': ברוך השם, השבח לה' יתברך וכדומה...

פעם אחת הגיע הרבי הבעל-שם-טוב לישוב מסויים, ונהג שם בדרכו הקדושה בעבודת ה' ביוכי היהודים – אנשים נשים וילדים – בזכות העצומה של שבה והלל לשמו הקדוש של הקדוש-ברוך-הוא. באותו ישוב התגורר יהודי זקן מופלג, תלמיד חכם גדול, שהיה פרוש מכל עניני העולם הזה, וכבר

יותר מיובל שנים הוא יושב יומם ולילה ולומד את התורה הקדושה בפרישות ובקדושה. כל ימיו היה יושב בתענית ומעוטר בטלית ובתפילין עד לשעת המנחה המאוחרת, ורק לאחר תפילת ערבית היה טועם מעט לחם ומים.

כאשר ניגש הבעל-שם-טוב, שהיה לבוש בבגדי כפרי פשוט, לגאון זה בחדר פרישותו שבפינת בית הכנסת, ושאלו אודות מצבו בבריאות, ואם יש לו כל צרכו, לא התייחס אליו הלה כלל. הבעל-שם-טוב שאלו שאלות אלו מספר פעמים, עד אשר הגאון כעס ביותר והורה לבעל-שם-טוב באצבעו לכיוון הדלת, לאות שיעזבנו. אמר הבעל-שם-טוב לגאון: רבי, מדוע אינך מספק לקדוש-ברוך-הוא, כביכול, את פרנסתו וכו'?"¹⁰ בשומעו דברים אלו נותר הגאון נבוך, כיצד יהודי כפרי פשוט מדבר על הקדוש-ברוך-הוא, כביכול, שיש לספק לו פרנסה, וכדומה.

הבעל-שם-טוב, אשר ידע את מחשבותיו של הגאון, אמר לו: היהודים "יושבים" (ניזונים) מהפרנסה שמספק להם הקדוש-ברוך-הוא, וממה "יושב" (מתפרנס) הוא, כביכול? על כך אומר דוד המלך בתהלים "ואתה קדוש" – ומהי פרנסתך – "יושב תהלות ישראל": הקדוש-ברוך-הוא "יושב" על תהלות ושבח ישראל, אשר מודים ומשבחים לה' יתברך על הבריאות ועל הפרנסה שהוא מעניק להם. ועבור מלות שבה אלו, שמשבחים ישראל לה', מברכם הקדוש-ברוך-הוא בבני חיי ומוזני רויחא.

ג. התכלית: זירה בתחנותים

יש להבין: אמנם, כדי ש"ואתה קדוש" (אשר מצד עצמו הוא קדוש ומובדל מכל העולמות) יהיה "יושב" (כלומר, יורד ו"נמשך" למטה, אשר המשכה זו נקראת

(9) נדפס בסה"מ אידיש ע' 138 ואילך. וי"ל, שמה שמקדים בלקו"ת פרשתנו (כט, סע"ב) "אך הענין ע"פ מ"ש ואתה קדוש" יושב תהלות ישראל כו" [שהפירוש שבלקו"ת שם הוא, כנראה, מוסד על פירוש הבעש"ט ע"פ זה המובא לקמן בפנים] הוא גם בכדי לרמוז תירוץ להקושיא דלעיל סוס"א, כדלקמן ס"ד.

(* להעיר, שיש לזה שיכית לשם הסדרה – קדושים ולהעיר, שגם בסיום הסדרה בלקו"ת כותב "יגנה ויחזק סדר קדשים כו". וכן בסיום הסדרה והייתם לי קדושים כי קדוש אני ה' ואבדיל גו'.

(10) ראה במאמר שם ס"ב בביאור מרו"ל (שהש"ר פ"א, ט בסופו) "רעיתי – מפרנסתי".

"בשם ישיבה כמו היושב שמשפיל קומתו"¹¹, יש צורך בעבודתם של ישראל, אך, לכאורה, אפשר להגיע לכך גם באמצעות לימוד התורה¹²,

ואם כך, מדוע אמר זאת הבעל-שם-טוב לגאון, אשר למד תורה יומם ולילה במשך יותר מיובל¹³ שנים, "מדוע אינך מספק פרנסה לקדוש-ברוך-הוא וכו'" – ובמיוחד כאשר אף אז, כאשר הבעל-שם-טוב אמר לו זאת, הוא היה שקוע בלימודו?

אף אם נבאר שמגיעים לידי "ואתה קדוש" דוקא באמצעות "תהלות ישראל", יכול היה הבעל-שם-טוב לעורר את הגאון לשבח את הקדוש-ברוך-הוא על לימודו "בפרישות ובקדושה". מדוע היה צריך לשאול אותו אודות ענינים גשמיים – בריאות וכדומה? ההסבר לכך הוא:

תכלית הבריאה היא שתהיה דירה לה' יתברך בתחתונים¹⁴, שמהדברים הנחוצים יעשו דירה לקדוש-ברוך-הוא.

ו"דירה" זו נעשית בעיקר על ידי עבודת האדם בתחתונים – לא כל-כך באמצעות לימוד התורה, או באמצעות שבת לקדוש-ברוך-הוא על לימוד תורה, כי לימוד התורה קשור בעיקר ל"עליון" שביהודי, לנפש האלקית,

אלא על ידי שבת לקדוש-ברוך-הוא על בריאות ועל פרנסה – ענינים הקשורים לגוף ולנפש החיונית¹⁵: על ידי שיהודים חשים ומכירים בכך, שאף צרכיהם הגשמיים באים מאת ה', והם מודים לו על כך – על ידי כך עושים דירה לה' יתברך בתחתונים.

11 לקו"ת שם כט, ג.

12 וראה לקו"ת בהר מ, סע"א ואילך, שענין "רעיתי" (ראה לעיל הערה 10) הוא ע"י התורה – לכו לחנונו בלחנו.

13 שנקרא "עולם" (תרבא"ר פ"ו. מכילתא ורש"י משפטים כא, ו. וראה בחיי וציוני שם).

14 תנחומא נשא טו. וראה לקו"ת [המתורגם] ח"ז ע' 17 הערה 42.

15 ראה תניא פל"ז (מוח, ב).

ולפיכך, כאשר ראה הבעל-שם-טוב שהגאון יושב בחדר פרישות, מנותק מכל עניני העולם, ואינו בא במגע עם עניני הגוף, הנפש הבהמית ועם חלקו בעולם – עם ה"תחתונים",

(שהרי אכל רק את הנחוץ וההכרחי ביותר לקיומו, אך לא עסק בזיכור וב"בירור" הגוף, הנפש הבהמית, וחלקו בעולם),

הוא אמר לו "מדוע אינך מספק פרנסה לקדוש-ברוך-הוא"¹⁶, כדי שיתקיים הענין של "נתאהוה הקדוש-ברוך-הוא להיות לו יתברך דירה בתחתונים"..

ולכן אמר הבעל-שם-טוב, ש"פרנסתו של הקדוש-ברוך-הוא היא על תהלות ושבחי ישראל, אשר מודים ומשבחים לה' יתברך על הבריאות ועל הפרנסה אשר הוא מעניק להם"¹⁷.

ד. "ואתה קדוש יושב" על ידי "תהלות ישראל"

לפי כל האמור לעיל יובן מדוע פירות השנה הרביעית – שהם קודש ונאכלין לפני מן החומה – עדיין אינם המעלה הגבוהה ביותר, אלא דוקא פירות השנה החמישית¹⁸, הנאכלין בכל מקום ואפילו בטומאה¹⁹:

16 וע"ד – להבדיל באין קץ – הפרנסה (המזון) כפשוטה, שבהעדר המזון אי נפרדת הנשמה מהגוף – עד"ז הוא גם בענין מפרנסתי למעלה (ראה לעיל הערה 10) – בזה תלוי קיום הענין דנתאוהה הק' להיות לו ית' דירה בתחתונים. וכמחז"ל מה הקב"ה מלא כל העולם אף הנשמה מלאה את כל הגוף (ברכות י, א. וראה ויק"ר ספ"ד (ובכ"מ) בסדר הפוך – שהובא בכ"מ: הנפש הו' ממלא את הגוף והקב"ה ממלא את עולמו כו').

17 ועפ"ז יובן מה שהבעש"ט הפסיקו באמצע לימודו – אף שת"ת גדולה מכל המצות (הל' ת"ת לאדה"ז פ"ד רה"ג) – כי בלי הלול זה, חסר גם בהתורה שלומד. וכמרו"ל (יבמות קט, ב) כל האומר אין לי אלא תורה אפילו תורה אין לו.

18 להעיר מהא דנטע רבעי (שדינו כמעשר שני – קדושין נד, ב) אין לוקחים בכסף קדשי קדשים (מע"ש פ"ג מ"ב). ופשיטא שאין נלקחים להדברים דקדש הקדשים שבביהמ"ק – עיקר דירת הקב"ה בתחתונים (אחרי טו, ב ובפרש"י שם. תניא פנ"ג (וראה טוש"ע או"ח סצ"ד). ובכ"מ).

19 ולא רק שהפירות דשנה החמישית יש בהם מעלה

שהעולם ואוה"ע מכינים ומסייעים בדרך לגאולה – ע"י ענין הצדקה והחינוך, שני יסודות עיקריים בישובו של עולם, "לשבת יצרה"⁶:

ידוע ומפורסם (בכל הכתביעת) אודות המאורעות בימים האחרונים – שמדינה זו (המיוסדת על צדקה וחסד, כידוע) ניצלה את חוזק כחה לסייע ולהציל אנשים במקום רחוק בעולם (הרחק ממדינה זו), אע"פ שע"ז לא באה תועלת ישרה לתושבי מדינה זו:

מדינה זו שלחה ריבוי אנשים ואנשי חיל מצבאה לסייע לפליטים במקומות ההם, ביחד עם מזון ובגדים ורפואות. במקום להשתמש במטוסים לעניני כיבוש, ובמקום להשתמש במזון ובגדים עבור אזרחי מדינה זו – משתמשים בהם להציל אנשים אומללים, ובפרט ילדים קטנים, מקור, עד מהיפך החיים.

ובזה רואים את הרחמנות דתושבי מדינה זו: כאשר הם שמעו וראו איך אנשים סובלים – הגם שאין הם קרוביהם, ואף פעם לא היתה להם שייכות עמם – התעוררה מדינה זו לסייע להם. בהתאם לשיטה דמדינה זו בעניני צדקה, שמסייעים לאנשים בכל העולם כולו, ואין מחכים אפילו לבקשת עזרה.

עד"ז ידוע גם שבימים האחרונים יצא מנהיג מדינה זו בהכרזה והוראה מפורטת בנוגע לחינוך הנוער. בהתאם לכך שבתחילת נשיאותו הכריז ששאיפתו היא להזכר כ"עדזשוקיישען (חינוך) פרעזידענט", בגלל הפעולות והשינויים הגדולים לטוב שהוא ינהיג בכדי לחזק את החינוך במדינה זו.

. . . וכל זה הוא – נוסף על עוד כמה ענינים שקורים בהשגחה פרטית מדי יום ביום, הן בנוגע להכלל והן בנוגע לכל אחד ואחד בעניניו הפרטיים – והכוונה בזה היא, שזה יגלה עוד יותר איך שהעולם מסייע לעשות דירה בתחתונים ולהביא את הגאולה,

[כולל – זה שבשבע האחרון מצאו בפינה נידחת בעולם אבנים

כאשר יהודי יודע, שאפילו הפירות שאינם "קודש", אף הם תלויים בברכת ה' (בראותו בעיני בשר את תוספת התבואה שמעניק לו הקדוש־ברוך־הוא), הרי הוא בודאי משבח את הקדוש־ברוך־הוא על כך²⁰ – הרי הלל זה

(משיחת ש"פ קדושים תשכ"ה)

20 ומכ"ש מהחייב לברך להקב"ה על בורא .. חסרונן (ראה טור ובי"י (שו"ע אדה"ז) באו"ח ס' רז). ולהעיר ממרו"ל דעל כל נשימה ונשימה שאדם נושם צריך אדם לקלט לבורא (בי"ר פי"ד, ט).

21 ראה ד"ה תפלין דמארי עלמא תרנ"ג קרוב לסופו. חכמות בחזק תרונה תרצ"ד (בסה"מ קונטרסים ח"ב) פ"ב ובכ"מ.

הוספה / קדושים *

נרפס בלקו"ש חלק יב עמ' 206

... בנוגע לענין גידול הזקן, הרי פשוט הוא לכל הדיעות שיש ענין בזה, וכל החילוקי דיעות הם, האם יש להתיר כשמוכרחים כביכול בהאמור, ואם זהו איסור דרבנן או דאורייתא, אבל, כנ"ל, פשוט הוא בנגלה דתורה וביחוד וביתר שאת בפנימיות התורה, אשר בתקוני־דיקנא, (כפי שהם נקראים בזהר ובספרי הקבלה, המקובלים בכל תוקף תורה שבעל־פה על כל אחד מבני־ישראל) קדושה נעלית ביותר וביותר, ומדתו של הקב"ה מדה כנגד מדה, מדת (תקו"ד של) האדם (התחתון) תמשיך במדה זו מלמעלה כביכול.

ובודאי מילתא היא, אשר כולי עלמא מודים וקורים להנ"ל "צלם אלקים".

לדעת אדמו"ר הצמח צדק וכמה וכמה פוסקים לפניו וגם לאחריו, הוא איסור ברור מן התורה, כמבואר בשו"ת שלו, ובהוספה עליהם – בפסקי דינים שלו. ועיין גם כן בדרכי תשובה על היו"ד. ובשו"ת מנחת אלעזר ח"ב סמ"ח. וקבץ כמה דיעות בהנ"ל ובארוכה הן על פי נגלה והן על פי פנימיות התורה בספר עמודי ארזים להרב מרגלית שי' מירושלים עיה"ק ת"ז, שהעתיק דברים נפלאים וגם מבהילים בנוגע לגידול הזקן ולהפכו. – ושם גם מכתב הגאון הרגצובי (הר"י רוזין) שזה איסור גמור.

הסיבות לשלילה שכותבם ועל הסדר:

(א) חשש שעל ידי גידול הזקן יעלה בדעתו שזהו פוטרו משאר עניני תורה ומצוה.

(* שייד לפרשתנו יט, פסוק כז. המו"ל

וכפי שרואים בדורות האחרונים במיוחד, ויתירה מזה – בזמן האחרון, ובפרט בימים האחרונים ממש:

בדורות שלפני זה גרו (רוב) בני"י במדינות שבהן היו מניעות ועיכובים וכו' (לא תקום פעמיים¹) לעבודת ה' בכלל.

משא"כ בדורות האחרונים – גרים (רוב) בני"י במדינות שבהן מושלת מלכות של חסד, החל ממדינה זו (שבה נמצאים רוב מנין ובנין דבני"י), שמסייעת לבני"י להגיע לגאולה פנימית בעבודתם, עד – שיעשו את העבודה שתביא את הגאולה כפשוטה, ואז המלכות (של חסד) גם תסייע לבני"י לחזור לארץ ישראל (בלשון הכתוב²: והביאו את כל אחיכם גו').

ובשנה האחרונה רואים איך שיחס זה לבני"י התפשט במדינות נוספות, עד גם במדינה ההיא, שבה היו (עד לאחרונה) הגבלות בנוגע לחירות בני"י בעבודתם בתומ"צ וגם בנוגע ליציאתם ממדינה ההיא – וכעת נשתנה יחסם, שמתירים לבני"י לקיים תומ"צ, ומתירים לבני"י לצאת משם (ללא ההגבלות שהיו בעבר), ואדרבה – הם אף מסייעים לבני"י לנסוע לארץ הקודש. מעין הכנה להסיוע דאוה"ע שבני"י יצאו מהגלות וילכו לארץ הקודש בגאולה האמיתית והשלימה.

נוסף על הסיוע הישר דאוה"ע לבני"י – ישנם גם ענינים שבהם רואים איך שאוה"ע בעצמם עושים פעולות של טוב וחסד, שדבר זה מגלה עוד יותר שיש בעה"ב לבירה זו³, כהכנה ל"והיתה לה' המלוכה"⁴ בגאולה האמיתית והשלימה,

לא כפי שהי' בעבר, שדוקא עם ישראל (אע"פ ש"אתם המעט מכל העמים"⁵), השלים בפועל את הכוונה דדירה בתחתונים, ואחדות ממלכיות אוה"ע התנהגו באופן אכזרי אחת אל השני', והתעסקו בעיקר בתועלת עצמן, או בכיבוש מדינות אחרות וכיו"ב.

מהענינים הגלויים שנתוספו בימים אלו ממש שבהם רואים איך

מובנת השלילה דטענה זו, שאם כן אין לדבר סוף, ויש לבטל כל הידור מצוה ועל אחת כמה וכמה עניני מהדרין מן המהדרין ואת"ל – גם ציווי דרבנן וכו' וכו'. ואדרבה על פי הודעת והבטחת חז"ל אשר מצוה גוררת מצוה, כל הוספה (אפילו) בהידור מצוה סופה להוסיף גם במצות עצמן, וק"ל.

אולי כוונתו בהנ"ל להענין דמחזי כיוהרא, אבל, ת"ל, בזמן האחרון הרי לא מחזי כיוהרא כלל וכלל. ולא זו בלבד, אלא עוד כמה וכמה הנהגות, ומהן שהציציות נראות מבחוץ, שפשט הענין אפילו בישיבות הליטאות, ופשוט שאפילו לדעת המתירין בנדון דידן, אין זה דומה לענין שיהיו הציציות מבחוץ

(ב) לכתבו שהלן בעומקא דהילכתא, יש לו הכלי זיין להלחם נגד העולם, וכאשר היה עד הלום.

פליאה גדולה כל כתבו האמור, שהרי בסמיכות למתן תורה – הי' ענין ההפכי דאנכי ולא יהי' לך, וביניהם – גם אלו שראו מעשה מרכבה (ולא רק למדו ענין זה, כמסופר במדרש). ומעגל הזהב הראשון – למה שקרה בסמיכות לבנין מקדש ראשון, כמובא הפלאת חכמתם בעניני התורה, שכל תלמיד חכם דומין לפנין כו' (סנהדרין קב, א) ועד"ז במקדש שני, צדוק וביתוס ועד לימינו אלה, אפילו בעיר זו עצמה, שהעומדים בראשם של תנועות שונות שנגד היהודות המסורתית, למדו לפני זה ולנו בעומקא דהלכתא, וכו'.

ג) לכתבו שאפשר שהסברא לגדל זקן היא לא על טהרת הקודש כי אם משום פני' וכו'.

הנה פסק דין הוא, לעולם יעסוק אדם בתורה ומצות אף על פי כו', שמתוך שלא לשמה בא לשמה.

ד) בהנוגע לזוגתו תחי',

הנה בהכירי אחדים ממשפחתה, תקותי חזקה שסוף סוף לא רק שלא תהי' כל התנגדות מצדה, אלא אדרבה תסייע, ולא עוד אלא שעוד יתעלה כ' בעיניה ויתקבלו דבריו – בנוגע ליראת שמים ותורה ומצות – להבא יותר, שהרי קרוב לומר שעתה כששומעת ממנו תביעה בזה, מתעורר רעיון במוחה (בסגנון חז"ל) שהטופה על מנת להטפיה הרי הוא צריך להיות בהרבה יותר מאשר זה שמתפיהו.

מובן ופשוט שלא נעלם ממני שבכמה מדינות ובמדינה זו, יראי ה' באמת, התיירו את הנ"ל ובכו"כ הסברים וכו' ובמילא בדור שלאחרי זה היו גם יראים וחרדים שקיימו זה

(פאָר די בגדי כהונה), אַז די עננים הביאום⁸], און די כוונה בזה איז – אַז מ'נוצט דאָס אויס אויף קישוטי כלה, מוסיף זיין אין צדקה, כנ"ל].

די מסקנה פון האמור לעיל בנוגע לפועל:

די גאולה קומט דוקא דורך דער עבודה אין גלות, פון מגלה זיין אלופו של עולם אין "גולה", אַזוי אַז דור זה, דער דור האחרון אין גלות, וועט זיין דער דור הראשון פון גאולה.

און דער אויבערשטער העלפט אַז מ'זעט אין די מאורעות האחרונות בעולם ווי די וועלט אַליין איז מסייע און פירט צו דער גאולה.

ובפשטות מיינט דאָס – כנ"ל – אַז יעדער איד דאַרף מוסיף זיין אין "מעשינו ועבודתינו" בכלל וועלכע ברענגט די גאולה, כולל ובמיוחד – ווי גערעדט בהתוועדות שלפנ"ז – אין לימוד התורה בעניני גאולה, אין תושב"כ (וואָס "כל" הספרים מלאים בדבר זה"), און תושב"ע"פ, משנה וגמרא ומדרשים וכו'.

(משיחות ש"פ אחר-קדושים, י"ג אייר תנש"א)

(8) ת"י עה"פ.

(9) רמב"ם הל' מלכים פי"א ה"ב.

ע"פ האמור לעיל ישנם כמה לימודים בנוגע לעבודת בני' בהבאת הגאולה, והאופן בו צריכים להתכונן לגאולה – בעמדנו עכשיו ממש בסוף זמן הגלות, "גולה", והנה הנה באה הגאולה.

. . . עניני העולם עצמו ואוה"ע עצמם (גם בזמן הגלות) מסייעים (באמת) לעבודה דהבאת הגאולה.

ויש לומר, שבעמדנו בסוף זמן הגלות, סמוך להגאולה – בא הסיוע בגלוי יותר.

בעצמם, אבל בודאי לא נעלם גם ממנו השינוי שחל בנתיים, שאז במדינות מסוימות וזמנים מסוימים נראה היה למתירים שרק זו הדרך להצלת כמה וכמה מבני ישראל מקצה השני, ועמלו ויגעו למצוא היתר כו'. וד"ל. והרי גם באיסורים ברורים וגדולים מן התורה – נמצאים ענינים כאלו, ולא עוד אלא גם בתורה שבכתב – כל הענין דיפת תואר אשר היתר ברור ניתן מן התורה בזה. וביארו חז"ל גם הטעם. ואל תדין את חברך עד וכו', ואולי במדינות ההם ובימים ההם מי יודע וכו'.

אבל כנ"ל, ת"ל אין זה המצב כלל בזמננו זה. וכל הרוצה באמת – היכולת בידו (והלואי – וינצלה במילואה) הפצת היהדות בלי פשרות בכל מקום שידו מגעת: ובוה – גם נדון דיין.

בשיחתי עם אחד אשר ביקר אצלי בטענות דומות להנ"ל, ורצה להראות חריפות ובקיאות להיתר, שאלתי (בהקדמת – בקשה שיענה מסיח לפי תומו מבלי כוונה): מהי הסיבה שכשמציירים פני משה רבינו או אהרון הכהן, הן מבני ישראל והן להבדיל מאומות העולם – מציירים דוקא בזקן גדול, ואם בנוגע לאהרן מסתמכים על הכתוב בתהלים שזקן אהרן יורד על פי מדותיו, למה כן מציירים בנוגע למשה רבנו, והרי הוא קבל תורה מסיני, וכל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש ניתנו למשה מסיני, והרי כח דהיתירא עדיף.

ובהיותו איש ישר, ענני, שגם בדעתו כשמצייר לעצמו ולא רק דמשה רבינו אלא אפילו למי שהוא בדורות אחריו שומר תורה ומצות, פשוט בעיניו שהיה לו זקן יורד על פי מדותיו מבלי שנגע בו כלל וכלל.

ולסיים מעניני דיומא, שמתחיל מחדש אלול, מובא בספרי קבלה והובאו הדברים בספר לקוטי תורה (חלק דברים לב, ב) לרבנו הזקן, – אשר השנה שנת המאה וחמישים להסתלקות הילולא שלו – מאירים י"ג מדות הרחמים תקו"ד דלמעלה, והלואי שלא יגע בכלי קבלתה, י"ג תקו"ד של האדם התחתון.

(ממכתב א' אלול תשכ"ג)

לזכות

כ"ק אדונונו מורנו זרבינו

מלך המשיח

יחי אדונונו מורנו זרבינו מלך המשיח לעולם ועד

דורך דעם קומט ניט אַ תועלת ישרה צו תושבי מדינה זו:

די מדינה האָט געשיקט אַ ריבוי מענטשן און אנשי חיל פון איר אַרמיי צו אַרויסהעלפן די פליטים אין יענע ערטער, צוזאַמען מיט עסן און קליידער און רפואות. אַנשטאָט נוצן די אורונים אויף עניני כיבוש, און אַנשטאָט נוצן די עסן און קליידער פאַר די בירגער פון דער מדינה – נוצט מען זיי אויף ראַטעווען אומגליקלעכע מענטשן, ובפרט קליינע קינדער, פון קעלט, ביז פון היפך החיים.

וואָס דערביי זעט מען די רחמנות פון תושבי מדינה זו: בשעת זיי האָבן געהערט און געזען ווי מענטשן ליידען – איז הגם אַז זיי זיינען ניט זייערע קרובים, און האָבן מיט זיי קיינמאָל קיין שייכות ניט געהאַט – איז די מדינה נתעורר געוואָרן צו זיי העלפן. בהתאם צו דער שיטה פון מדינה זו בעניני צדקה, אַז מ'העלפט אַרויס מענטשן בכל העולם כולו, און מען וואַרט אפילו ניט אַז מ'זאָל בעטן הילף.

עד"ו איז אויך ידוע אַז בימים האחרונים איז מנהיג מדינה זו אַרויס מיט אַ הכרזה והוראה מפורטת בנוגע צו חינוך הנוער. בהתאם לזה וואָס בתחלת נשיאותו האָט ער מכריז געווען אַז זיין שאיפה איז צו געדענקט ווערן אַלס דער "עדזשוקיישען (חינוך) פרעזידענט", צוליב די פעולות ושינויים גדולים לטוב וואָס ער וועט איינפירן צו מחזק זיין דעם חינוך אין דער מדינה.

. . . וכל זה איז – נוסף צו נאָך כמה ענינים וואָס פאַסירן בהשגחה פרטית מדי יום ביום, סיי בנוגע צו דעם כלל און סיי בנוגע צו יעדערען אין זיינע ענינים פרטיים – און די כוונה בזה איז, אַז דאָס זאָל נאָכמער מגלה זיין ווי וועלט איז מסייע צו מאַכן אַ דירה בתחתונים און ברענגען די גאולה,

[כולל – דאָס וואָס בשבוע האחרון האָט מען געפונען בפינה נידחת בעולם אבנים טובות ומרגליות, ע"י ברכתו של הקב"ה [בדוגמת "והנשאם הביאו את אבני השהם ואת אבני המילואים לאפוד ולחושן"]

געוואָרן אין נאָך מדינות, ביז אויך במדינה ההיא, וואו עס זיינען (ביז לאחרונה) געווען הגבלות בנוגע צו דער חירות פון אידן בעבודתם בתומ"צ און אויך בנוגע צו זייער אַרויסגיין ממדינה ההיא – איז זייער יחס איצטער איבערגעקערט געוואָרן, אַז זיי לאָזן אידן מקיים זיין תומ"צ, און לאָזן אידן אַרויס פון דאָרט (אַן די הגבלות פון אַמאָל), ואדרבה – זיי זיינען נאָך מסייע די אידן צו פאַרן אין ארץ הקודש. מעין הכנה צו דער סיוע פון אוה"ע אַז אידן זאָלן אַרויסגיין פון גלות און גיין אין ארץ הקודש בגאולה האמיתית והשלימה.

נוסף צו דעם סיוע ישר פון אוה"ע צו אידן – זיינען אויך דאָ ענינים אין וועלכע מ'זעט ווי אוה"ע אַליין טוען פעולות של טוב וחסד, וואָס איז נאָכמער מגלה ווי יש בעה"ב לבירה זו³, אַלס צוגרייטונג צו ״והיתה לה׳ המלוכה״⁴ בגאולה האמיתית והשלימה,

ניט ווי ס'איז געווען אַמאָל, אַז דוקא עם ישראל (אע"פּ וואָס ״אתם המעט מכל העמים״⁵), האָט משלים געווען בפועל די כוונה פון דירה בתחתונים, און אחדות פון מלכיות אוה"ע האָבן זיך געפירט באופן אכזרי איינער צום צווייטן, און האָבן זיך בעיקר מתעסק געווען אין תועלת עצמן, אָדער אין כובש זיין אַנדערע מדינות וכיו"ב.

צווישן די ענינים גלויים וואָס זיינען צוגעקומען בימים אלו ממש וואו מ'זעט ווי עולם און אוה"ע גרייטן צו און זיינען מסייע די וועג צו דער גאולה – דורך דעם ענין פון צדקה און חינוך, צוויי יסודות עיקריים אין ישובו של עולם, ״לשבת יצרה״⁶:

ס'איז ידוע ומפורסם (אין אַלע צייטונגען) וועגן די מאורעות בימים האחרונים – אַז די מדינה (וואָס איז מיוסד אויף צדקה וחסד, כידוע) האָט אויסגענוצט איר שטאַרקן כח צו אַרויסהעלפן און ראַטעווען מענטשן במקום רחוק בעולם (ווייט אַוועק פון דער מדינה), אע"פּ וואָס

(3) ראה ב"ר רפ"ט.

(4) עובדי' בסופו.

(5) ואתחנן ז, ז.

(6) ישעי' מה, יח.

הוספה בשורת הגאולה

כג.

ע"פ האמור לעיל האָט מען אַרויס כמה לימודים בנוגע צו דער עבודה פון אידן צו ברענגען די גאולה, און ווי מ'דאַרף זיך גרייטן צו דער גאולה – שטייענדיק איצטער ממש בסוף זמן הגלות, ״גולה״, און האַלטנדיק אָט אָט באַ דער גאולה.

. . . די עניני העולם עצמו און די אוה"ע עצמם (אויך בזמן הגלות) זיינען (באמת) מסייע צו דער עבודה פון ברענגען די גאולה.

ויש לומר, אַז שטייענדיק בסוף זמן הגלות, סמוך צו דער גאולה – קומט אַרויס דער סיוע בגלוי יותר.

ווי מ'זעט עס אין די דורות האחרונים במיוחד, און נאָכמער – אין דעם זמן האחרון, ובפרט אין די לעצטע טעג ממש:

אין די דורות שלפני זה האָבן (רוב) אידן געלעבט אין מדינות וואו עס זיינען געווען מניעות ועיכובים וכו' (לא תקום פעמיים) צו עבודת ה' בכלל.

משא"כ בדורות האחרונים – לעבן (רוב) אידן אין מדינות וואו עס הערשט אַ מלכות של חסד, אָנהויבנדיק פון מדינה זו (וואו עס געפינען זיך רוב מנין ובנין פון אידן), וואָס איז מסייע אידן צו דערגרייכן אַ גאולה פנימית בעבודתם, ביז – אַז זיי זאָלן טאָן די עבודה וואָס וועט ברענגען די גאולה כפשוטה, און דעמולט וועט דער מלכות (של חסד) אויך מסייע זיין אידן צו זיך אומקערן אין ארץ ישראל (בלשון הכתוב²: והביאו את כל אחיכם גו').

און בשנה האחרונה זעט מען ווי דער יחס צו אידן איז נתפשט

(1) ל' הכתוב – נחום א, ט. וראה לקו"ש חכ"ג ע' 306 הערה 55.

(2) ישעי' סו, כ.